

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insetis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus VIII. Dominica III. post Epiphan. Aurum Tholosanum. Thema.
Vade ostende te Sacerdoti & offer munus. Matth. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47077)

DISCURSUS VIII.

Dominica III. post Epiphaniam
Aurum Tholosanum.

T H E M A.

Vade ostende te Sacerdoti & offer munus.
Matth. 8.

S Y N O P S I S.

- I. De calamitosis dicitur quod habeant Aurum Tholosanum, quia aurum ex spolijs Delphici templi Tholosam allatum quisquis contigit peste correptus est, aut male perijt.
- II. Vult nempe Deus templum relinqui inviolatum. Sed hodie multi gestant tale aurum, ignari quod inde lepram & pestem contagiosam sibi generent. Decimas alij tollunt Ecclesijs.
- III. Alij pecunias Ecclesiarum diverso pretextu & mutui titulo sibi applicant, & restitunt, cum Diminutione. Syndici, Aeditui ab hoc contagio sibi cavere deberent.
- IV. Majores nostri liberales in Ecclesias, multa illis contulerunt, quae posteri rursus ad se moluntur attrahere, unde lepram contrahunt. Israëlitae leprosi extra castra eiciebantur: leprosi Christiani extra Ecclesiam.
- V. Talis ille militum Chiliarcha Bituricensis, qui cum paucis ligna Ecclesiae usurpasset, graviter à Deo punitus est.
- VI. Et alius Theodorici Regii Anlicus, qui solum cupidine habendi, quae erant Ecclesiae laborabat & mala morte perijt.
- VII. Instar homicidae est, qui aliquid de rebus Ecclesiae sibi usurpat. Ob id in sacris litteris plures leguntur puniti.
- VIII. Nemo sibi blandiatur in parvitate materiae, quia nihil parvum est, quod Deo aufertur. Funem campanae aedituus suo equo applicuerat, & equus carnibus ad usque ossa undatus est, signum circumferens male usurpationis.
- IX. Principum etiam consiliarijs advertendum, ne bona Ecclesiae facile

facile usurpent necessitatis prætextu, ne incidant in manus Dei, ut Carolus Martellus, in cuius sepulchro non est reperi- tum cadaver sed virulentus Draco. Si qui ergò sunt onu-

sti Auro Tholosano, & conta- giosâ leprâ infecti vadant, ostendant se sacerdoti per con- fessionem, & offerant munus per restitutionem.

Vade ostende te Sacerdoti & offer munus.

Matth. 8.

I.

Urum inter omnia metalla præcipu- um, apud omnes nationes maximè æstimatum, dubium relinquit an plus hominibus afferat utilitatis an damni. Sanè multis sæpenumerò est jactura corporis & animæ. De calamitosis vetus est parœmia, *Aurum habet Tholosanum*, Origi- nem traxit hoc dictèrium ab eventu, quem memorat Aulus Gellius. Cùm (inquit) Q. Cepio consul op- pidum Tholosam in Gallia diripuisset, in ejusquè op- pidi templo magnam auri vim invenisset, data in il- lud militi licentia, quisquis in ea direptione aurum attigit miserabili exitu periijt. Sed altius eam cala- mitatem repetunt veteres Historici. Nam (ut tra- dit Justinus) Galli seu Celtæ, qui è Gallia in Panno- niam nostram transferant, & circa littus Adriatici maris confederant, ubi adhuc senia à senonibus dicta extat, Brenno Duce magnis instructi copijs profecti in Græciam ditissimum Apollinis Delphici templum diripuerunt, quos illicò subsecuta violati templi pœ- na, cum magna eorum pars abrupto Parnassi monte oppressa, Brennus ipse desperatâ salute, impacto sibi in corpus pugione vitam finiijt: pars verò sublato thesauro Tholosam in veterem patriam redijt, ubi

Gell. no. 8.
Attic. lib.
3. c. 9.
Polyb. lib.
4.
Strabo lib.
4.
Suidas v.
Golat.

M 2

pestife-

Justin. lib.
32.

pestiferâ lue correpta sanari non potuit, nisi thesauro restituto. *Tectosagi autem* (verba sunt Justini) *cum in antiquam patriam Tholosam venissent, comprehensiquè pestiferâ lue essent, non prius sanitatem recuperaverunt, quam aruspicum responsis moniti, aurum argentumquè bellis sacrilegijsquè quæsitum in Tholosensem lacum mergerent.* Voluit nempe etiam inter idololatrias Deus intacta esse templa, eorumquè thesauros inviolatos, nequid futuris temporibus simile attentarent in lege gratiæ veri Dei cultores.

II. Sed prô dolor ! in ea tempora incidimus, quibus pari lance librantur prophana & sacra, spiritualia & temporalia, divina & humana, & dum multi incedunt divitijs etiam ex Ecclesiarum & sacerdotum spolijs onusti, non recogitant se portare *Aurum Tholosanum*, quod animam eorum inficit contagiosâ lue, qua in extremum rapiuntur exitium. Multis cura non est, unde habeant, sed ut habeant, & postquam subditorum suorum substantiam expilaverint, ad templorum, Religiosarum ædium, sacerdotalium facultatum proventus avaras extendunt manus, confictorum titulorum prætextu. Videtis enim ut versuta avaritia sæpenumerò decimas divino jure Ecclesijs ac sacerdotibus destinatas ad se violentâ legum aut consuetudinum malè introductarum interpretatione pertrahat. Novalia, inquit, fundi domino, ceu novi & propriæ industriæ labores, ad quos sacerdos nullum attulit adjumentum, fructus ferunt, quasi verò animæ eorum, qui colunt novalia, non æquè sacerdotum curæ commissæ forent, ac eorum qui veteres agros occupant; aut quasi præceptum Dei non esset universale: *Omnes decimæ terræ, si ve de frugibus, si ve de pomis arborum Domini sunt Et illi sanctificantur.*

Levit. 27.

ificantur. Honorius Papa, cujus erat legem DEI interpretari ad Brixensem Episcopum rescripsit: *Quoniam à nobis sollicitudo tua requisivit, quid de Decimis novalium tuæ Diocesis tibi sit statuendum; respondemus: ut si terræ qua arabiles sunt, intra certam alicujus Ecclesiæ Parœciam fuerint, decimas earum eidem Ecclesiæ facias assignari.* Quibus similia ad Helientem Episcopum rescripta leges; nimirum: *Cum perceptio decimarum ad Parochiales Ecclesias de jure communi pertineat; decimæ novalium, quæ sunt in Parochijs earundem, ad ipsas proculdubio pertinere noscuntur.* Adjungit tamen Papa rigorem temperans: *nisi ab his, qui alias decimas percipiunt, rationabilis causa ostendatur, per quam appareat novalium ad eos decimas pertinere.*

III. Non possum non laudare Illustrissimum virum, qui Anno 1609. Supremum Styriæ Præsidem seu Prætorem egit. Huic cum Labacensi Episcopo Thoma diuturnalis erat de Decimis, quam ut abrumperet, ex insperato accessit Episcopum, eumque alloquens, cedere protestatus est se juri quod vel habuisset, vel habere videretur in Decimas, adiciens: *Cum enim Decimæ DEO debeantur, timeo DEUM: ac plenam decimam (etiamsi antea nunquam data fuisset) dare deinceps volo, ne fortè patrimonium Christi devoret patrimonium meum.* Sapienter & pie dictum. Utinam imitarentur etiam ij, qui subinde mutui titulo ab Ecclesijs & locis pijs pecunias accipiunt, & cum esset mutuuum restituendum, tergiversantur, aut certè pecorum & terræ fructuum pretiosè taxato valore, quod acceperant, reddunt. Aut quod gravius est, tamdiu restitutionem prote-
lant donec moriantur, qui erant consocij. Taceo de syndicis, qui subinde oblata fidelium caro divendunt, & minore pretio in tabulas rationum refe-

M 3

runt;

C. quoniã
de Decim.C. cum
contingat
de Decim.MS. Lab.
Ep. D. à
Schrot-
temp.

funt; lucra Ecclesiæ sibi vendicant. Taceo neque enim puto nunc tales esse (quales superiore seculo reperti sunt cum hæresis invaluisset) qui fundos & redditus Ecclesiarum circumcidunt, quocumque titulo, & sublatis antiquis, novos substituunt proventuum Indices.

IV. Antiquorum insistendum est vestigijs, qui de immunitate Ecclesiarum, de erectione, & ampla illarum dotatione de augendis redditibus Curatorum, de conservandis rebus DEO dicatis, de impendendis fideliter cultui divino piorum donativis solliciti, sacrosanctum habuerunt, quidquid semel DEO dicatum fuisset. Erexerunt suo sumptu loca sacra, attribuerunt sacerdotibus honesta vitæ subsidia, quibus fulti cultum divinum zelosius promoverent, officio suo alacrius fungerentur. Absit ut nepotes ijs manus velint apponere. Contagiosus est morbus lepra, & quædam pestis species: talis planè & avaritia quam alter ab altero discit. Mandavit olim DEUS Moyfi: *Præcipe filijs Israël, ut eijciant de castris omnem leprosum.* Idem nunc agunt summi Pontifices, qui fulmen censurarum vibrant in ejusmodi leprosos & auri Tholosani particeps; sed ridet mundus, quamvis exclamet S. Gregorius: *Sacrilegium & contra legem est, si quis quod venerabilibus locis relinquitur prave voluntatis studijs tentaverit suis compendijs retinere.* Audite hoc Ecclesiarum Oeconomi, Syndici, curatores, aut quibus earum qualisqualis cura commissa. *Amico rapere quidquam, furtum est; Ecclesiam fraudare sacrilegium est:* inquit S. Hieronymus. Audite iterum, & verba ponderate. *A sacrilegio quoque hoc facinus non dispar dixerim, cum id quod sponte, & sacro deliberationis arbitrio gratis fieri debuit, sub pecunia*

Num. 52.

S. Greg.
ad Sabi-
nia. Diac.
17. q. 4.
can. sacri-
leg.

S. Hieron.
E-
pist. 34.

cuniae pactione causatur. Ait iterum S. Gregorius. Audite qui vos syndicorum officijs adhiberi vel ambitis, vel exorari patimini. Quidquid Deo semel consecratum est, in profanos usus converti non debet: alienatum, abstractum, diminutum lepram generat, auri Tholosani virtutem habet, pestem creat.

S. Greg.
ad Episc.
Hispan. 1.
q. 3. can.
audiv.

V. Author Patriarchij Bituricensis in vita S. Austregisili narrat de quodam militum Chiliarcha, cum Eudo Princeps Bituricis dominaretur. Ille ut est *Kara fides*, pietasque *viris qui castra sequuntur*, cum ligna deessent, quibus ignem accenderet ad arcendum à militibus frigus, è proximi Monasterij S. Austregisili tugurijs nonnulla asportari curavit, & offerente Abbate alia ligna, ut domibus parceret, contempsit. Ecce tibi cum somno indulget apparuit minaci vultu S. Austregisilus: *Cur tu, inquiens, casas meas stultè succendis?* Et cum dicto alapa eum percussit in facie, ut cruor per aures & nares erumperet: Statimque evigilans infelix ad ministros suos clamavit: *Hac hora me percussit Austregisilus continuo moriturum*, quæ ubi protulisset illicò spiritum exhalavit. Modica res pauca vetustarum ædium ligna, magnâ tamen pœnâ præsumptio, & rei sacræ violatio castigata. *Aurum Tholosanum* habet, qui sibi usurpat res Ecclesiæ.

Auth. Pa-
triarch.
cap. 30.

VI. De Warnario quodam Theodorici Regis Aulico recenset alius Anonymus Scriptor, quod nova tributa & exactiones impositurus Bituricensibus ad urbem accesserit, à qua S. Austregisilus tum adhuc vivens eum seriâ admonitione compulit recedere. Mortuo S. Austregisilo, eique in Episcopatu succedente Sulpitio redijt homo nefarius, & ut parceret urbi accepit ab Episcopo munus honorarium, nec tamen

Anon. in
Elog. SS.
Bituricens.
ap. Labbe
To. 2. fol.
355.

tamen avaritiæ cupiditatem extinxit. Simulatâ ergo pietate ad sepulchrum præfati sancti accessit, quod ubi ex fidelium donativis auro argentoque ornatum invenit, stimulante cupiditate in ea erupit verba: *Austregifilus debuerat aurum & argentum pauperibus erogare, quod super tumultum suum poni jussit seculi more, Nec propterea hoc dicebat* (ut loquitur author) *quod ei cura esset de pauperibus, sed ad similitudinem Judæ avaritiâ repletus anhelabat.* Verum adfuit illico vindex DEI manus. Cum enim cœtera perlustraret altaria vectis unus ex quo vela pendebant de alto ruens cecidit super caput ejus, tantâquæ eum plagâ affecit, ut cruor per oculos & barbam difflueret. Suavis hæc erat DEI ad pœnitentiam vocantis monitio, sed ille solum clamans: *Austregifilus me vivus odio habuit, nunc etiam mortuus prosequitur moriturum.* Inde Augustodunum properans ad rapinas ex Episcopatu agendas, cum ad ponenda ventris onera secedit, intestina effundit & instar Judæ exspirat. Quam verum est illud: *Convertetur dolor ejus in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet:* Nondum hic malè egit, sed in corde suo malè agere disponebat, & jam incurrit vindicem DEI manum. Tanto zelo propugnat DEUS quæ sacra & sibi dicata sunt. Quæ illos ergo manebit pœna, qui non cogitatione tantùm, sed facto res Ecclesiæ invadunt, & sibi usurpant colorato vel officij vel servitij prætextu.

Psal. 7.

VII. Attendant Ecclesiarum Oeconomi, Syndici, Aeditui, qui res sacras in sua custodia retinent, nec subinde grave putant ex ijs quidquam suis usibus applicare, nec agnoscunt peccatum ubi vel ex pœnis à DEO inflictis gravitatem peccati arguere possent.

possent. *Qui Christi pecunias & Ecclesie aufert, fraudat, & rapit, ut homicida in conspectu judicis deputabitur.* Inquit Stephanus Papa, & rationem hujus assignat Anacletus: *Qui abstulerit aliquid patri vel matri dicitur hoc peccatum non esse, homicidæ particeps est. Pater noster sine dubio DEUS est, qui nos creavit: Mater verò nostra Ecclesia, quæ nos in baptismo spiritualiter regeneravit. Ergò qui CHRISTI pecunias & Ecclesie rapit, aufert, vel fraudat, homicida est.* Quid ergò mirum multos ob erepta Ecclesijs & Sacerdotibus bona morte divinitus puniri. Morte mulctantur homicidia. Ne me ad recentiora extendam, habemus in sacris litteris clarissima hujus veritatis & puniti sacrilegij testimonia. Joas Rex, qui thesauros Templi temerè surripuerat, à Servis suis interficitur. Balthasar Rex, qui vasa sacra, quæ non ipse sed Proavus Templo abstulerat, non restituit, cum ijs in convivio abuteretur, ea nocte interfectus est. Antiochus Rex ob spoliatum Hierosolymitanum Templum, varijs malis ac doloribus oppressus miserimâ morte extinctus est.

12. q. 2.
can. qui
Christi. 12.
q. 2. can.
qui abstu-
lerit.

4. Reg. 12.
Dan. 5.

1. Machab.
1.

Heric. in
mirac.
S. German
c. 44.

VIII. Verùm sunt, qui sibi blandiuntur ex parvitate materiæ seipsos à peccato excusant. Nihil parvum est, quod DEO aufertur. Narrat Hericus Monachus de miraculis S. Germani Autissiodocensis Episcopi, quod Ædituus quidam Ecclesie S. Germani, partem funis quo cambanæ pulsabantur acceptum in equi sui capistrum formaverit: *Mox liquido clariuit (verba sunt Herici) rem semel sacram domesticis usibus non decuisse conduci: Ut enim capistrum equino capiti inductum est, cuncta, quæ funis complexus fuerat, ita de repente absumpta sunt, ut uni-versa caro cum pilis & cute ossium tenuis ferro putaretur decisa.* Sic

N

equus

equus ille innoxius temeritatis alienæ de cætero servavit indicia. In eadem S. Germani Ecclesia mulier quædam orationis gratiâ accedens linteum de ambone subduxit, domumquæ reversa profanos renes sacro tegumento præcinxit. Sed illicò totis artubus dissoluta cum detrimento corporis sensit præsentiam ultionis. Facti pœnitens delata ad sancti Ecclesiam Sacerdotum precibus sanitatem recepit. Minus egit ille paganus homo, qui inter oblatos fructus in ejusdem S. Germani Ecclesia unicum sublegit pomum, quod cum absumpsit, integro anno mutus effectus, anno vertente, eadem die ad sancti sepulchrum supplex multis profusis lachrymis recepit loquelam. Possẽm adducere plura recentia & non tantum auribus percepta, sed oculis usurpata exempla, qualiter DEUS violatores rerum sacrarum plerumque consueverit, sed ea melius alia occasione ad posteritatis memoriam litteris consignabuntur.

IX. Unum præterire non possum, in hoc genere quin attingam. Discurrunt Theologi an Principes in terris suis in casu magnæ necessitatis possint bonâ conscientiâ petere & accipere ab Ecclesiâ & locis sacris thesauros ad sustinendum justum bellum (nam de injusto nulla est quæstio) in magna necessitate exhausti sui ærarij. Affirmant plerique & afferunt Exempla tum Biblica tum Historica. S. Ambrosius utitur exemplo Christi: *Si enim censum Filius DEI solvit, quis tu tantus es, qui non putes esse solvendum?* Favent leges Civiles, & sacri Canones, summorum Pontificum Bullæ, & praxis. Illud solum considerandum puto consiliarijs, ut non credant in omni casu & circumstantia id licitum esse. Nam ubi ærarium seipso sufficiens est, ubi non est summa & urgens necessitas

S. Amb.
lib. 4. in
Luc. 9. ad
hæc sanè.
Novell.
131. l. ad
instruã. 7.
c. de SS.
Eccles. l.
jubemus
nullum 10.

cessitas, ubi bellum necessarium non est, metuen-
dum ne aggravetur conscientia. Quæ cum à cir-
cumstantijs particularium casuum dependeant, uni-
versali doctrina definiri non possunt: nec ego me in
magnorum immitto consilia. Certus tamen sum,
& multis probatissimis exemplis demonstrari potest,
multis Principibus ejusmodi usurpationes Ecclesia-
sticorum bonorum & thesaurorum fuisse *Aurum Tho-*
losanum. Et quia ut seneca loquitur *Homines am-*
plius oculis quam auribus credunt: & longum iter est per
præcepta; breve & efficax per exempla, instar omnium
propono Carolum Martellum Caroli magni avum
apud Reges Franciæ Majorem Domûs, cujus tunc
consilio in Francia omnia gerebantur. Invaserant
Anno Christi 733. Gallias saraceni, ut narrat Theo-
baldus Bezuensis in vita S. Prudentij, quibus ut resi-
steret Carolus Martellus, ingentem conflavit exerci-
tum. Sed cum regali exhausto ærario militem alere
non posset, & stipendia persolvere, *gravissimâ compul-*
sus necessitate (verba sunt authoris) *Decimas, & quod*
nefas dictu est, Ecclesias ablatas sacris ministris dedit militi-
bus suis. Sic animatos in hostem impulit, & septua-
ginta quinque millia saracenorum stravit. Putes
excusatum fuisse apud Deum, qui ei tantam concessit
victoriam. Sed audi, quid subjungat Theobaldus:
Quem verò exitum præfatus sortitus sit Carolus pro deci-
mis & Ecclesijs quas militibus dederat, paucis retexam. De-
functus enim acerbissima valdequæ terribili morte sepultus
est in Basilica B. Dionysii Martyris. Quo sepulto mox
ta tus fœtor tamquæ pestifer aër (cogita operationem
Auri Tholosani) *ab ejus coepit egredi Mausoleo, ut*
etiam longè semotas tabo inficiens auras, multos letho dede-
rit, & quàm plures morbo gravissimo affecerit &c. Pipi-

N 2

nus

C. de SS.
Eccles. Et
II. q. I. c. si
qui i causa.
& c. si tri-
butum.

Sen. Ep. 6.

Theob. Be-
zuen. lib.
I. de S.
Prud.

nus filius ejus jubet referari sarcophagum, eoquè patefacto inventus est Draco miræ magnitudinis, ex cujus ore lethifer ille procedebat halitus, de corpore verò Caroli nihil penitus repertum est. Hoc autem dictum sit ad sacrorum per-vasores locorum, qui violenter sacra detinent loca, suisque haredipetis hareditates concedunt perditionis. Hactenus Theobaldus, quæ ponderent, quos concernunt. Ego finem dicendi facio, & si qui sunt ex Auditoribus meis, qui ejusmodi Auro Tholosano onusti, ejusmodi leprâ infecti sunt, juxtâ monitam Christi ostendant se sacerdoti & offerant, seu potius referant munus, restituant quod malè acceperunt, quod animæ pestilentem inhalat mephitim. *Vade ostende te sacerdoti per seriam confessionem, & offer munus per restitutionem.*

DISCUR.